

Koprivnica, 7.5.2021.

Urbroj: 54-M/21

ANALIZA STANJA ŠKOLSKIH KNJIŽNICA U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI U ŠK. GODINI 2019./20.

UVOD – Rad školskih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji u pandemijskoj godini

U 2020. godini koju je obilježila pandemija korona virusa i bolesti COVID-19, bilo je više nego ikad nužno stalno prilagođavanje promjenjivim poslovnim okolnostima. Nakon **dvomjesečnog proljetnog lockdowna u drugom polugodištu školske 2019./20.**, koji je bio vrlo težak, jer je došao iznenada, do kraja školske godine nekako je ipak dostignut taj zaostatak i školska je godina uspješno privedena kraju. Nitko se tada nije nadao da će jesen u školama biti još teža. Zbog epidemioloških mjera pojedine školske knjižnice u jesen 2020. pretvorene su u učionice kako bi se u školama mogla ispoštovati mjera socijalnog distanciranja te se njihov rad za korisnike u takvim uvjetima sveo na pružanje usluga samo pod odmorima. Odlazak školskoga knjižničara s građom u razrede, umjesto da učenici dolaze sami po knjige u knjižnicu, ostao je do kraja 2020. godine dominantan način posudbe građe u školskim knjižnicama, u većini županijskih škola.

Iako se značajan dio aktivnosti i kontakata školskih knjižničara i ranije provodio u online okruženju, to nije bilo ni približno slično situaciji koja se dogodila u 2020. godini - u kojoj je praktično **cjelokupnoslužbeno poslovanje takoreći preko noći prebačeno u potpunosti u virtualnu sferu**. Zahtijevala se brza reorganizacija i prilagodba izvanrednim uvjetima. Računalo i internet, mobitel i telefon ostali su jedini alati za rad školskih knjižničara i osnovni kanali službene komunikacije s kolegama, roditeljima učenika, pa i samim učenicima – korisnicima knjižnica. Usvajanje novih vještina neophodnih za snalaženje i rad u virtualnom okruženju postalo je imperativ i dio svakodnevnih izazova s kojima se živi i uči u hod, u suradnji s kolegama te uz podršku nadležnih službi iz MZO, NSK i AZOO.

Mrežne stranice školskih knjižnica kao virtualna mjesta na kojima su knjižnica dostupne korisnicima, dobile su novo značenje jer su u situaciji **bez fizičkog kontakta s korisnicima, omogućile pružanje virtualnih usluga i online podrške učenicima i nastavnicima**. Upravo u tom trenutku pokazalo se kako web stranice knjižnica, e-katalozi, prisutnost na društvenim mrežama, digitalizirana građa i sređena baza korisnih poveznica mogu igrati itekako važnu ulogu u komunikaciji knjižnica s korisnicima i osiguravanja usluga koje su korisnicima u određenom trenutku potrebne.

Mnogi školski knjižničari u Županiji vrlo brzo su se snašli i spretno reorganizirali u novim uvjetima rada. Već u prvim danima i tjednima *lockdowna*, **8 osnovnoškolskih i 5 srednjoškolskih knjižničara (38% od ukupnog broja knjižnica) formirali su svoje nove, virtualne knjižnice – digitalno dostupna mjesta školskih knjižnica** s mnoštvom informacija o čitanju i učenju online; gdje su korisnici mogli pristupiti ne samo e-katalogu knjižnice, već i različitim drugim korisnicima e-sadržajima i digitalnim izdanjima, preko ponuđenih poveznica. Neke od tih virtualnih knjižnica iz KKŽ dostupne su i na nacionalnom portalu školskih knjižničara UDK.02 na poveznici http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Virtualne_na_jednom_mjestu! gdje su okupljene virtualne školske knjižnice iz cijele Hrvatske.

1. Mreža školskih knjižnica u Kopriv.-križevačkoj županiji u 2020. godini

U Koprivničko-križevačkoj županiji u 2019./20. šk. godini djelovalo je **26 osnovnih i 8 srednjih** škola.

Osnovna škola Koprivnički Ivanec dobila je suglasnost da po prvi put zaposli knjižničara u studenom 2019. te od 1.12.2019. u ovoj školi radi knjižničar na pola radnog vremena tj. na 20 sati tjedno. To znači da je i knjižnica u funkciji praktično od prosinca 2019. godine, stoga su podaci o poslovanju ove knjižnice po prvi put dostupni za analizu stanja u statistici za šk. godinu 2019./20.

Ukupno su za 34 školske knjižnice uneseni podaci u online bazu podataka NSK¹.

1.a) SPECIFIČNOSTI ŠKOLA S OBZIROM NA BROJ UČENIKA, ODJELA, USMJERENJA

U šk. godini 2019./20. osnovne i srednje škole u Koprivničko-križevačkoj županiji, prema podacima koje su školski knjižničari unijeli u online bazu, pohađalo je ukupno **12.041 učenika raspoređenih u 743 razredna odjela**, a u školama je bio zaposlen 1.601 nastavnik.

Prosječan broj učenika po jednoj školi na razini županije iznosi 354. Ali, u stvarnosti, **dvije trećine škola ima do 500 učenika** – od toga, 14 ih ima manje od 200 učenika, a 10 ih ima između 200 i 500 učenika - dok **10 škola ima između 500 i 1000 učenika** od toga 6 OŠ i 4 SŠ. Osnovna škola s najviše učenika je OŠ „Braća Radić“ Koprivnica s 908 učenika, a od srednjoškolskih ustanova to je Srednja škola u Koprivnici s 872 učenika.

Srednje škole imaju sve zajedno više od 70 usmjerenja, ili prosječno 10-tak usmjerenja po školi, s tim da se raspon broja usmjerenja kreće od jednog do čak 20-tak, pri čemu polovica srednjih škola ima do 10, a polovica više od 10 usmjerenja.

Zaključno treba naglasiti: vrlo su **velike razlike između škola s obzirom na veličinu**, područje ili usmjerenja koja pokrivaju. Ove razlike su **nedovoljno uvažene u propisima za zapošljavanje** stručnih suradnika općenito, a osobito **školskih knjižničara**, od kojih se očekuje i traži jednak angažman, bez obzira koje veličine je škola, ili koliko npr. različitih usmjerenja knjižnica treba pokriti svojim uslugama.

Iz svega navedenog proizlaze nesrazmjerni uvjeti u kojima školski knjižničari rade, odnosno, **nisu realni zahtjevi koji se pred knjižničare postavljaju u vrlo velikim školama gdje je zaposlen samo po jedan školski knjižničar**, jednako kao i u školama npr. s napola manjim brojem učenika, ili s trećinom različitih usmjerenja srednje škole i sl. Još veći problem nastaje kod rada škola u dvije smjene, a na taj način rade gotovo sve srednje škole u županiji, kao i većina osbito najvećih osnovnih škola.

Stoga bi **propisi trebali omogućiti obavezno zapošljavanje po 2 knjižničara u većim školama, s više učenika i/ili više usmjerenja**, osobito kad je organizacija rada takva da škole ne mogu raditi u jednoj smjeni.

---

¹Ostale osnovnoškolske i srednjoškolske ustanove u Županiji - Učenički dom Križevci, Glazbena škola Alberta Štrige Križevci i Umjetnička škola Fortunat Pintarić Koprivnica nemaju knjižnice ni knjižničare. Učenički dom ima samo zbirku knjiga u knjižnom kutku, ali također nema knjižničara. Stoga glazbena i umjetnička škola te Učenički dom nisu obuhvaćeni ovom analizom.

1. b) USLUGA BIBLIOBUSA U OSNOVNIM I PODRUČNIM ŠKOLAMA KKŽ

Bibliobusi, kojih u Koprivničko-križevačkoj županiji djeluju dva (u Koprivnici, za područje Podravine i Bilogore, te u Križevcima, za područje Kalničkog prigorja), znatno pridonose ponudi knjiga i drugih knjižničnih usluga u malim seoskim, osobitom područnim školama. Bibliobusi pokrivaju SVE općine u županiji bez općinskih knjižnica - njih 20, s gotovo 50.000 stanovnika.

Rad OŠ u Županiji organiziran je putem **91 osnovnoškolske ustanove**, tj. 26 matičnih škola s ukupno 65 područnih škola - prosječno 2,5 područne škole po jednoj centralnoj školi. **Bibliobusi imaju stajališta kod 62 školske ustanove** tj. kod matičnih i područnih škola ukupno (**67% od ukupnog broja školskih ustanova**). Također, bibliobusi pružaju uslugu u 19 dječjih vrtića.²

Najviše stajališta uz škole ima bibliobus Knjižnice i čitaonice Fran Galović Koprivnica koji obilazi 17 općina gdje ima stajališta uz 13 centralnih i 26 područnih škola, od toga na koprivničkom području 9 matičnih i 22 područne škole ili 79%, a na đurđevačkom području 4 matične i 4 područne škole.

Bibliobus Gradske knjižnice Franjo Marković Križevci obilazi 3 općine i šire područje grada Križevaca, gdje knjižničnu uslugu pruža u 3 centralne škole i 20 područnih škola ili 90%, od čega je 13 područnih škola u okolici Križevaca kojima su matične škole u gradu Križevcima. U 2020. uvedena su stajališta u 2 dječja vrtića, a u 2021. očekuju se i nova stajališta kod vrtića jer su pri kraju radovi i planiraju se otvoriti vrtići u više naselja koja bibliobus inače obilazi.

Redoviti dolazak bibliobusa u mala mjesta, koja nemaju drugih kulturnih ustanova u svojoj sredini, omogućava stanovnicima redovito korištenje kvalitetnih knjižničnih usluga u svrhu informiranja, cjeloživotnog učenja, provođenja slobodnog vremena.

Za škole i vrtiće najvažnije je što **bibliobusi daju djeci mogućnost korištenja knjižnice i njenih sadržaja i usluga od najranije dobi te djeca stiču naviku korištenja knjižnice**, i to u mjestu u kojem žive. Donose im sadržaje za poticanje čitanja i dodatno učenje, a osiguravaju i nastavnicima i odgojiteljima pomoć u obradi nastavnih i odgojno-obrazovnih sadržaja kroz posudbu tematske literature, kao i kroz druge usluge bibliobusa, primjerice, **organizacijom gostovanja dječjih književnika ili predstava za djecu**, i sl.

Posebno je **značajna usluga bibliobusa u područnim školama budući da one u pravilu nemaju vlastite školske knjižnice u koje bi učenici mogli dolaziti svakoga dana, kao što to mogu učenici u matičnim školama**. Kad učenici koji su u nižim razredima, a neki već i u vrtiću koristili bibliobus, dođu u matičnu školu, oni su već do tad, zahvaljujući korištenju bibliobusa, stekli naviku redovitog korištenja knjižničnih usluga. Ne samo da **znaju što su knjižnice, čemu one služe i što sve u njima mogu naći, već se u prostoru knjižnice dobro osjećaju, jer to okruženje poznaju i vole dolaziti u knjižnicu/bibliobus**.

---

² Od ukupno 26 osnovnih škola, njih 23 ili 85% matičnih škola u Županiji uključeno je u mrežu stajališta županijskih bibliobusa - bilo preko stajališta kod matične škole, ili preko stajališta bibliobusa kod svih ili kod neke od pripadajućih područnih škola.

Od ukupno 65 područnih škola, njih 46 ili 70% područnih škola posjećuje jedan od dva županijska bibliobusa - što znači da učenici tih područnih škola imaju mogućnost redovitog korištenja knjižničnih usluga od samog polaska u školu, a mnogi i ranije, jer **koprivnički bibliobus posjećuje i 17 vrtića na koprivničkom i đurđevačkom području, a križevački bibliobus ima stajališta u 2 vrtića**.

Djeca koja od malena posjećuju bibliobus, imaju već i određena očekivanja od knjižnice i od knjižničara, znaju točno što vole čitati, kakve ih teme zanimaju, što sve mogu i što bi sve još željeli u knjižnici naći – drugim riječima, **imaju već razvijen čitateljski ukus i navike redovitih knjižničnih korisnika**. Sve je to povezano i s njihovim čitateljskim vještinama i sposobnostima koje imaju mogućnost značajno više razvijati i unaprijediti koristeći bibliobus nego da sve do polaska u školu ili čak do dolaska u više razrede nisu nikada imali priliku redovito koristiti knjižnicu.

U 2020. bibliobusi su nastavili dodatno poduzimati aktivnosti – u suradnji sa školskim knjižničarima na području kojeg obilaze – kako bi knjižna građa bila što dostupnija korisnicima u školama i vrtićima formiranjem „bibliobusnih stacionara“ za matične ili područne škole, na način da školski knjižničari odaberu veću količinu knjiga iz fonda bibliobusa koja ostaje po nekoliko mjeseci u školi (ili npr. tijekom jednog polugodišta) gdje učenici te knjige slobodno posuđuju, a evidenciju o tome vode šk.knjižničari i učitelji. S obzirom da bibliobusi po redovitom rasporedu mogu samo dva puta mjesečno doći na svako stajalište, a zbog velikog broja njih ni ne mogu otvarati nova stajališta svuda gdje za njima postoji potreba, ovo je prilagođeno rješenje koje omogućuje korisnicima – učenicima, ali i nastavnicima da im građa bude dostupnija i da lakše i više čitaju.

U pandemijskim uvjetima rada, ovakva praksa koja je uspostavljena i već dobro uhodana u ranijim godinama, pokazala se osobito korisnom jer je zbog epidemioloških mjera bio ograničen pristup korisnika, osobito grupa djece, u sama bibliobusna vozila. Zahvaljujući bibliobusnim stacionarima i uređenim knjižnim kutcima i u vrtićima i u najmanjim školama, za najmlađe korisnike ove restrikcije dolazaka u bibliobus bila su znatno ublažene.

2. Prostor i oprema

Sve knjižnice zajedno imaju prostor od ukupno **2.210 m²** ili **prosječno 65 m² po školi**. Sve knjižnice zajedno imaju **644 sjedeća mjesta za korisnike ili proječno 19 po školi**. Međutim, u praksi se stanje znatno razlikuje od prosjeka, te više od 50% škola nema odgovarajući prostor za knjižnicu.

I dalje jedna knjižnica nema svoj prostor (Obrtnička škola Koprivnica), već dijeli prostor s drugom školom u istoj zgradi (smještena je u knjižnici Srednje škole Koprivnica). Od ukupno 33 knjižnična prostora, **13 OŠ i 4 SŠ knjižnica smješteno je u prizemlju, a 16 na katovima školskih zgrada**. **To znači da gotovo u 50% škola nije poštivan Standard** u kojem stoji da školska knjižnica mora biti smještena „u središtu školske zgrade na pristupačnom mjestu“ (Čl. 19.), budući da su knjižnice na katovima često nevidljive i teško dostupne, tim više što većina škola nema dizala (ili je korištenje dizala ograničeno samo za učenike s teškoćama u kretanju).

Prema Državnom pedagoškom standardu za sustav osnovnoškolskog obrazovanja (NN 63/08), kao i prema DPS srednjoškolskog obrazovanja (NN 63/08), **minimalan prostor za školsku knjižnicu je 60 m², plus dodatni prostor od prosječno 60 m² za programske potrebe** i rad na računalima. Uz svaku knjižnicu, DPS predviđa i kabinet za knjižničara. Međutim, niti **više od deset godina nakon donošenja DPS-a** čak niti kod gradnji novih škola i knjižnica često nisu uvaženi niti poštivani ni Standardi za školske knjižnice ni DPS, tako da i među novim knjižnicama izgrađenim ili uređenim nakon 2008. imamo samo njih nekoliko koje su ispunile sve zahtjeve iz DPS-a vezano za prostor – tj. imaju odgovarajući prostor za smještaj fonda knjižnice i dodatni programski prostor, plus kabinet za knjižničara.

OSTVARENOST STANDARDA PROSTORA U ŠK.KNJIŽNICAMA KKŽ U 2020.:

- **14 knjižnica ili 41% ne ispunjava minimum standarda.** Čak 5 školskih knjižnica (Srednja gospodarska škola Križevci, OŠ Kalnik, OŠ Koprivnički Ivanec, OŠ Mihovila Pavleka Miškine Đelekovec i OŠ Sidonije Rubido Erdödy Gornja Rijeka) i dalje djeluju u prostorima manjim od 25 m², a 9 knjižnica ima prostore između 25 m² i 60 m².
- **4 knjižnice ili 12% s kvadraturom 60-70 m² djelomično ostvaruju standard – one omogućuju korisnicima najnužnije sadržaje,** ali, većinu njihovog prostora zauzimaju police s knjižničnom građom
- **15 knjižnica (47%) ima mogućnost smještaja svih potrebnih sadržaja** koje propisuje Državni standard (10 OŠ i 5 SŠ) - te knjižnice raspolažu sa 70-100 m² ili više, što znači da u njima ima dovoljno prostora za sjedala u čitaonici, rad na računalima, kutak za najmlađe učenike u osnovnim školama i slično, kao i za stručni rad školskoga knjižničara.

Znači, **više od 50% školskih knjižnica ne raspolaže dovoljnim prostorom za rad.**

U praksi, **školske su knjižnice u dijelu škola postale „žrtve“ prelaska na jednosmjenski rad,** jer se u nedostatku prostorija, a u nemogućnosti njihovog nadograđivanja, pribjegavalo **prenamjeni knjižnica u učionice.** Pojedine knjižnice zbog sličnih razloga **pomanjkanja prostora za druge sadržaje, primjerice, informatičke učionice,** zgurane su u prostore bivših ureda ili spremišta.

Ovu tezu potvrđuju i oscilacije u kvadraturi pojedinih knjižnica, što uzrokuje oscilacije i na županijskoj razini, gdje u zadnjih desetak godina ukupna kvadratura knjižnica u Županiji naizmjenično raste i pada za pojedine godine: raste jer se povremeno uređuju nove, veće knjižnice, pa potom opet pada kad neka druga knjižnica bude iz većeg preseljena u manji prostor.

U većini škola s nedostatnim prostorom za knjižnicu najrealnija mogućnost za dobivanje većeg prostora, na žalost, jest pad broja učenika i posljedično mogući pad broja odjela, odnosno potencijalna prenamjena neke od većih učionica u školsku knjižnicu. Jer, drugu opciju – dogradnju potrebnog prostora – nije realno planirati zbog velikih troškova i nemogućnosti škola da realiziraju potrebna sredstva, s obzirom da niti za redovno financiranje i opremanje potrošnim nastavnim sredstvima te pokrivanje redovnih troškova mnoge škole nemaju dovoljno sredstava.

Potrebno je istaknuti i dalje prisutan problem što financijeri **kod projekata dogradnje škola ili izgradnje potpuno novih školskih zgrada realiziranih i u novije vrijeme također gotovo redovito zaboravljaju na knjižnice, odnosno, uopće ne uvažavaju niti važeće propise, kao ni preporuke Matične službe koje se temelje na tim propisima,** te dobivamo zgrade s knjižnicama koje nisu u skladu sa standardima ni s potrebama. Zbog toga su knjižnice prostorno premale, često se nalaze na katovima zgrada gdje su korisnicima nevidljive i nepristupačne, nemaju prozore (!), ili dijele svoj prostor s nekim drugim funkcijama, primjerice, redovnom nastavom informatike i sl.

Budući da MZO mora odobriti svaki projekt gradnje škole, **bilo bi poželjno, pa i nužno, da se prilikom odobravanja projekata u MZO strože povede računa o potrebnim kvadraturama i zadanim elementima prostora i opreme za školske knjižnice, kao i da se temeljitije kontrolira sama gradnja ili adaptacija škola, u suradnji s osnivačima,** s obzirom da matične službe imaju samo savjetodavnu, a ne inspekcijsku niti nalagodavnu funkciju.

OPREMA KNJIŽNICA vrlo je različita od knjižnice do knjižnice. S obzirom da ne postoje stalna namjenska sredstva za obnavljanje opreme, **u školskim knjižnicama oprema se obnavlja u skladu s mogućnostima, a to znači nedovoljno i presporo.**

Pojedine knjižnice nisu adaptirane niti je u njima nabavljena nova oprema po 30-40 godina. Prema procjenama matične službe, a temeljem uvida u stanje na terenu, **potpuno zadovoljavajuće opremljeno je ukupno 11 knjižnica** ili oko trećine knjižnice, čak **19 ih je samo djelomično odgovarajuće opremljeno, što znači više od polovice ili, točnije, 56%**, dok **4 knjižnice možemo ocijeniti kao potpuno neodgovarajuće opremljene**, prvenstveno zbog premalih prostora koji su stoga natrpani namještajem - policama i slično te se nikako ne mogu smatrati zadovoljavajućima za stvarne potrebe školske knjižnice.

Kako bi knjižnice mogle pratiti suvremene potrebe za smještajem novih vrsta građe i pružanjem suvremenih knjižničnih usluga, i njihova oprema tome bi se trebala prilagoditi, tj. češće i redovitije obnavljati. To bi osiguralo da knjižnice i svojim estetskim, kao i funkcionalnim uređenjem prostora budu i ugodna mjesta za boravak, što bi svakako i trebale biti.

Namjensko i dugoročno planirano financiranje svih potreba školskih knjižnica – uključujući i njihovo opremanje - kao organizacijskih i funkcionalnih cjelina unutar škola koje su od posebnog značaja za funkcioniranje škola i provođenje nastavnog programa te svih odgojno-obrazovnih zadataka u svakoj školi, jedini je način da se školskim knjižnicama pruži trajna podrška u smislu osiguravanja osnovnih materijalnih sredstava za rad. Takvo namjensko financiranje ne bi se smjelo ograničiti samo na plaću knjižničara, ili samo na obnovi fondova knjižnične građe.

Osim plaće knjižničara i sredstava za nabavu knjižnične građe, **školskim knjižnicama trebalo bi i iz državnog proračuna i iz proračuna osnivača osigurati namjenska sredstva za redovito obnavljanje računalne opreme – npr. svakih 5 godina, a također i za uređenje prostora, odnosno periodičnu zamjenu namještaja i druge opreme novom i funkcionalnijom**, koja će služiti aktualnim potrebama – npr., **barem svakih deset godina.**

TEHNIČKA OPREMLJENOST U ŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA - Internet, rač. program

Školske knjižnice u Županiji raspolažu s **ukupno 128 računala**, od čega je **učenicima namijenjeno njih 80. Prosječno na svaku školu dolaze samo po 4 računala**, što znači da su **prosječno po tri računala namijenjena za korištenje učenicima**. Broj računala smanjen je u odnosu na prethodnu godinu i nije dostatan za potrebe školskih knjižnica i njihovih korisnika. Ali, problem je što ne postoje namjenska sredstva za obnovu računalne opreme u školskim knjižnicama, pa u sklopu nabave računalne opreme za sve ostale potrebe u školi, knjižnice teško dolaze na red. Također, ima i knjižnica gdje učenici uopće nemaju pristup računalima, najčešće u malim knjižnicama, gdje nema fizičke mogućnosti za smještanje dodatnih računala, ili u školama gdje učenici koriste računala drugdje u školi. Standardima bi trebalo jasnije propisati ovu potrebu i obavezu školske knjižnice da omogući pristup računalima za korisnike i korištenje digitalnih usluga u knjižnici.

Sve knjižnice imaju pristup internetu, ali ima situacija da taj **pristup još uvijek nije svugdje omogućen i učenicima u knjižnicama**. Stoga bi novim standardima koji su u pripremi trebalo jasnije propisati i ovu obavezu školske knjižnice.

U svim školskim knjižnicama KKŽ koristi se računalni program za knjižnično poslovanje METEL.win. Na inicijativu i u koordinaciji Županijske matične službe, nabavljen je sredstvima osnivača škola, Koprivničko-križevačke županije i Grada Koprivnice, šk. godine 2005./06. za sve školske knjižnice koje su tada imale zaposlene knjižničare. Do 2014., istom dinamikom kojom su se zapošljavali stručni školski knjižničari, osnivači su nabavili program i za ostale škole.

Sva građa se **klasificira, katalogizira, inventarizira i signira** u skladu s međunarodnim knjižničnim propisima te je **računalno pretraživa po različitim kriterijima - po autoru, naslovu, predmetu, klasifikacijskoj oznaci** itd.

Prema prikupljenim podacima upitnikom kojeg je provela Županijska matična služba, **u drugom polugodištu 2019./20 godine 94% školskih knjižnica u KKŽ imalo je svoju podstranicu na mrežnim stranicama škole**, i to sve srednje škole (njih 8) te 24 od ukupno 26 osnovnih škola. Pristup e-katalogu školske knjižnice preko mrežne stranice knjižnice (škole) omogućavalo je 65% knjižnica (15 OŠ + 7 SŠ), dok je 24% knjižnica (3 OŠ + 5 SŠ) bilo dostupno korisnicima i preko Facebook stranice knjižnice. **Do kraja 2020., nakon provedene dodatne edukacije županijske matične službe, sve školske knjižnice uspostavile su svoje funkcionalne mrežne stranice.**

3. Fond knjižnica

Školske knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji u 2020. godini raspolagale su s ukupno **157.858 knjiga**, što je za 729 knjiga manje nego u 2019. kad ih je bilo 158.587. Dakle, usprkos izdavanju namjenskih sredstava za nabavu iz Državnog proračuna, **ukupan fond i dalje pada, što pokazuje da još uvijek nije došlo do oporavka školskih knjižnica od posljedica desetgodišnjeg zanemarivanja i nefinanciranja nabave građe za šk. knjižnice.** Građa se i dalje mora pojačano otpisivati, jer su se fondovi znatno istrošili zadnjih godina, a **sredstva koja se doznačuju minimalna su i ne zadovoljavaju stvarne potrebe** za obnovom fondova kako bi oni rasli u skladu sa zahtjevima korisnika. Uz ovakav trend vrlo polagane nabave kakav je danas prisutan, zbog nedostatnih namjenskih sredstava za nabavu **i dalje se više knjiga otpisuje nego nabavlja** te će biti potrebno duže vrijeme da se fondovi školskih knjižnica oporave i počnu opet rasti.

NEKNJIŽNA GRAĐA

Školske knjižnice u KKŽ raspolazu s 3.370 **jedinica AV i elektroničke građe, ili** prosječno približno **0,2 jedinice po učeniku, dok je prošle godine prosjek bio 0,3, a godinu prije toga 0,4.** Prema Standardu, minimalan broj jedinica neknjižne građe trebao bi biti 0,5. Ovakav je pad broja neknjižne građe očekivan, s obzirom na sve veću dostupnost audio i video građe potrebne učenicima i nastavnicima *online* (E-lektira, zbirka filmova za nastavu filmske kulture, baza zvučnih knjiga Hrvatske knjižnice za slijepe i sl.) te smanjene potrebe za ovom građom u fizičkom obliku.

Tim više što se prema komentarima samih školskih knjižničara, većinom kod AVE građe ne radi o ciljano nabavljenoj građi, već ponajviše darovanoj, od strane korisnika ili sponzora i sl. Npr. knjižnice dobivaju na dar filmove na DVD-ima, glazbene CD-e i sl. koji nisu u izravnoj vezi s nastavnim programom, ali ih uvrštavaju u fond, kako bi obogatile ponudu za učenike, što je osobito dobrodošlo u malim školama, u seoskim sredinama, gdje ima interesa za ovim naslovima, a nema drugih mogućnosti za djecu da dođu do takve građe (to potvrđuje i zadnjih godina pojačana posudbe slične neknjižne građe iz bibliobusa u seoskim školama).

Stav je školskih knjižničara da ne treba ni očekivati značajniju potrebu za AV i elektroničkom građom u školskim knjižnicama u idućim godinama, pogotovo nakon znatnijeg uvođenja virtualnih i online sadržaja tijekom pandemijske 2020. Naprotiv, i dalje će se nastaviti smanjivanje potreba za nabavom ove građe. Za očekivati je da će i novi Standardi u tom smislu biti revidirani, kao i **upitnik o fondu školskih knjižnica u samom Sustavu statističkih podataka o knjižnicama.**

PERIODIKA

U 2019./20. u školskim knjižnicama u KKŽ nabavljalo se ukupno 128 jedinica časopisa i novina. U odnosu na 2019., to je 50 jedinica manje, čime se nastavlja trend smanjivanja broja periodike koja se nabavlja u školskim knjižnicama. U posljednjem desetljeću na razini Županije taj pad iznosi i više od 50%.

Nakon što su od 2008. većini škola, uslijed gospodarske recesije, znatno smanjena sredstva za redovnu djelatnost, a također je istovremeno prestalo financiranje nabave građe iz državnog proračuna jer je potpuno ukinuta namjenska stavka sredstava za nabavu knjižnične građe za školske knjižnice iz državnog proračuna MZO (što je potrajalo i idućih desetak godina) broj nabavljenih naslova periodike u školama drastično je pao - s 402 u 2008. na 189 u 2014., ili za više od 50%. Iako je npr. 2015./16 zabilježen lagani rast nabave periodike, u 2017./18. ponovo se bilježi pad, a tako se nastavilo i 2018./19., a sada evo i 2019./20.

Samo 6 školskih knjižnica nabavlja 15 ili više naslova, koliko je aktualnim Standardima predviđeno kao minimalno, a većina ih nabavlja do 5 naslova ili manje. Pojedine škole uopće ne kupuju periodiku, već u fondu imaju samo one naslove koje dobiju na dar. Sami knjižničari navode manjak sredstava kao glavni razlog smanjene nabave periodike.

Nedostatak sredstava za nabavu periodike osobito pogađa manje škole jer se sredstva za nabavu periodike izdvajaju iz sredstava za materijalne troškove, koja se školama dodjeljuju temeljem kriterija broja učenika i broja razrednih odjela. Uz to, zbog sve manjeg broja učenika koji uzimaju pretplate na dječje časopise (osobito u malim seoskim školama, gdje je stanovništvo često i slabijeg materijalnog stanja, pa su im pretplate preskupe) knjižnice često ne mogu dobiti niti besplatan primjerak kojeg su ranije dobivale, jer ih izdavači daju samo na određeni broj pretplaćenih časopisa koji je u tim malim školama nedostizhan.

Sama obrada periodike još je na početku, stoga iako se periodika daje na korištenje u knjižnicama te u određenoj mjeri i čuva u fondu, **ta građa u školskim knjižnicama većinom još nije inventarizirana ni obrađena u računalnom programu te se stoga podaci** o njoj kao sastavnom dijelu fonda knjižnica ne mogu vidjeti u novom načinu prikupljanja podataka putem online statistike (polazeći od podataka za 2018. godinu).

***Korištenje časopisa u nastavi u svrhu poticanja čitanja i dalje je potrebno.** Uvježbavanja same vještine čitanja, razvijanja navike čitanja općenito, ali i literarnog izražavanja učenika, kao i u svrhu poticanja istraživanja te širenja znanja kroz proučavanje članaka u časopisima, vrlo su važni odgojno-obrazovni ciljevi, osobito u osnovnim školama. Stoga bi učenicima, kao i nastavnicima, u školskoj knjižnici trebalo biti na raspolaganju barem nekoliko primjerenih naslova časopisa koje bi mogli koristiti u nastavne svrhe, ali i u slobodno vrijeme. Jednako tako važni su za stalno stručno usavršavanje stručni časopisi namijenjeni nastavnom osoblju, kao i dnevni informativni tisak.*

*Iako se stručni časopisi za nastavnike i informativni tisak mogu donekle zamijeniti elektroničkim izvorima, i može se pretpostaviti da će u budućnosti biti manje potrebe za nabavom i čuvanjem, odnosno inventarizacijom i obradom te vrste periodike, **tiskani časopisi za učenike koji tek uče čitati i/ili koristiti periodiku, zapravo su nezamjenjivi i zbog toga bi svim školama trebala biti dostupna određena namjenska novčana sredstva u svrhu redovite nabave potrebne tiskane periodike, prvenstveno za učenike.***

U skladu sa suvremenim potrebama, i činjenicom da se dio časopisa danas može zamijeniti elektroničkim izvorima, u tu svrhu **trebalo bi prilagoditi i Standarde** te smanjiti minimum preporučenog broja naslova u školskoj knjižnici.

NABAVA GRAĐE I FINANCIRANJE NABAVE

Nabava knjižnične građe, odnosno njeno financiranje, najveći je problem s kojim su se posljednjih desetak godina suočavale školske knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji. Nakon što su određena namjenska sredstva od 2018. vraćena u državni, a također i županijski proračun, iako se još uvijek radi o relativno malim iznosima, to je važan pomak naprijed prema obnovi fondova, ali će ipak biti potrebno određeno duže vrijeme da se saniraju posljedice dugogodišnjeg nefinanciranja dugog cijelo desetljeće, od 2008. do 2018.

S obzirom na ukupan broj učenika i nastavnika koji iznosi 13.642 te prema Standardu koji kaže da minimalna nabava treba biti 0,5 – 2 knjige po učeniku i nastavniku godišnje, **nabava bi trebala ukupno iznositi minimalno 6.821 knjiga za cijelu Županiju ili prosječno 200 primjeraka po školi. U 2019./20. šk. godini** u školskim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije nabavljeno je **ukupno 3.656 jedinica knjižnične građe**. Prosječno, **po školi je nabavljeno 107 jedinice građe, odnosno na ukupnoj županijskoj razini to je oko 50% minimuma propisanog Standardom** za školske knjižnice.

Pad u nabavi knjižnične građe, kao i iznos utrošenih sredstava za nabavu bilježi se još od 2009./10. školske godine, nakon što su ukinuta sva namjenska sredstva za nabavu knjižnične građe: nakon što su godinu prije, 2008., potpuno ukinuta sredstva iz državnog proračuna, za 2009./10. ukinuta su i namjenska sredstva za nabavu knjižnične građe za školske knjižnice kojih je osnivač Županija i iz županijskog proračuna. Zbog toga je gotovo punih 10 godina trajao trend pada sredstava za nabavu, kao i same nabave građe.

U odnosu na 2008., kada je nabavljeno 6.209 knjiga i 716 jedinica ostale građe u vrijednosti od 423.045 kn, nabava je u 2015./16. i po vrijednosti i količinski pala za gotovo 50% - na 238.033 kn čime je te šk.godine nabavljeno na razini cijele Županije samo 3.737 jedinica knjižnične građe. Pojedinačnim akcijama u školama, prikupljanjem sredstava preko različitih projekata, od sponzora ili od samih učenika, problem nabave je u nekim školama ublažen, ali sustavno se nabava građe nije nikako mogla riješiti na taj način za sve škole.

Iako se od 2017./18. očituje lagani rast sredstava za nabavu i količine nabavljene građe u odnosu na prethodno razdoblje, još uvijek nabava ni vrijednosno, a pogotovo količinski nije dosegla iznose zabilježene prije desetak godina. Situacija tim više brine jer u **prinovljenoj građi ima dosta darova**, što znači da na veliki dio prinova knjižničari uopće nisu mogli utjecati, tj. fondovi školskih knjižnica nisu se obnavljali planski i u skladu s potrebama, već prihvaćajući različite darove koji mogu, ali i ne moraju biti adekvatan dio fondova školskih knjižnica.

4. Članstvo

Školske knjižnice u 2019./20. imale su ukupno 12.131 aktivnog korisnika. Učlanilo se 89% potencijalnih korisnika, što je za 6% manje nego godinu ranije, ali je očekivano, s obzirom na rad škola u izvanrednim pandemijskim uvjetima.

Od ukupno broja učlanjenih, 10.541 je učenika, 1.333 nastavnog osoblja i 257 ostalih korisnika.

Knjižnice su zabilježile **169.750 posjeta** ili u prosjeku oko 5.000 po školi, odnosno, prosječno oko **40 posjeta dnevno po knjižnici**. Međutim, ove **podatke o posjećenosti u pandemijskoj 2020. godini treba uzeti s određenom rezervom**, jer uvjeti rada su bili izvanredni, a kao parametar se uzimalo samo jedno uzorkovanje godišnje, te su **prikupljeni podaci množeni sa 46 tjedana iako škole realno nisu radile toliko, već su radile najmanje 9 tjedana manje**. Stoga se statistički podaci iz ove godine vjerojatno neće moći smatrati reprezentativnima niti će se moći realno uspoređivati s ranijim godinama.

5. Posudba i korištenje knjižnice

Ukupno je bilo **posuđeno 79.670 jedinica građe ili prosječno 19 jedinica po knjižnici dnevno**. Na razini županije broj posuđene građe ne odstupa od podataka zabilježenih u prethodnom razdoblju, s obzirom da se nemogućnost dolazaka učenika u knjižnice zbog epidemioloških mjera nadoknađivao grupnom posudbom odlaskom knjižničara po razredima ili preko razrednika i sl.

I dalje je evidentan, osobito u srednjim školama, **pad posudbe tiskanih lektira koje su učenicima sve dostupnije u e-obliku**, ili se u školama obrađuju na druge načine, a ne zahtijeva se više čitanje svih cjelovitih djela. S druge strane, **knjižnice imaju premalo literature za slobodno čitanje** koju bi učenici rado posuđivali i čitali. Međutim, u knjižnicama nema novca za nabavu takve građe. To je velika šteta, jer **jako je važno da školske knjižnice osim lektire nude učenicima i drugu literaturu za slobodno čitanje koja je neophodna za izgradnju čitatelja koji će uživati u čitanju**. Upravo u školskim knjižnicama učenici bi mogli i trebali dobiti pomno odabranu, vrijednu beletristiku, primjerenu njihovoj dobi i interesima, koju bi za njih odabrali školski knjižničari uz suradnju s drugim nastavnicima i stručnim suradnicima, s ciljem razvijanja ljubavi prema čitanju i daljeg razvoja njihovih čitateljskih interesa. Narodne knjižnice ponekad nemaju dovoljno pedagoških stručnjaka koji bi na tako kvalitetan način, kao što to mogu stručnjaci u školama, mogli odabrati kvalitetnu literaturu za različite uzraste i potrebe učenika.

Zbog toga bi MZO i osnivači kod odobravanja namjenskih sredstava za nabavu građe morali uvažiti ovu potrebu školskih knjižnica za literaturom za slobodno čitanje te omogućiti školama da dio novca utroše i za nabavu takvih naslova. Tim više ako znamo da u puno naselja ne postoje mjesne knjižnice gdje bi djeca mogla posuđivati knjige za čitanje u slobodno vrijeme. U **Koprivničko-križevačkoj županiji ovu potrebu nadoknađuju bibliobusi**, ali svejedno ne treba zanemariti činjenicu da **školske knjižnice koje nemaju što drugo ponuditi učenicima osim lektire, posve sigurno na taj način gube korisnike**.

Budući da se namjenska sredstva za nabavu građe iz Državnog proračuna i dalje dodjeljuju isključivo su za lektiru, **potrebno je osuvremeniti i ažurirati tu stavku u financijama MZO – npr. promijeniti njen naziv „za obnovu knjižničkog fonda školske knjižnice“ ili sl. – i tako stručnjacima zaposlenima u školskim knjižnicama - visokoobrazovanim školskim knjižničarima - omogućiti da sami planiraju svoju nabavu**. Školski su knjižničari potpuno osposobljeni i kompetentni, a zapravo i jedini pozvani, jedini koji to zaista mogu kvalitetno napraviti jer poznaju svoje korisnike i svoj fond - te na profesionalan i stručan način raspodijeliti koliko od raspoloživih sredstava će utrošiti baš na lektiru, a koliko na drugu građu. U međuvremenu, pred nama su izazovi organiziranja suradnje narodnih i školskih knjižnica te bibliobusa kako bi se ovaj nedostatak građe za slobodno, tzv. rekreativno čitanje u školskim knjižnicama prevladao i kako bismo zadržali učenike u školskim knjižnicama, odnosno, vratili ih kao korisnike školskih knjižnica.

6. Djelatnici

Sve osnovne i srednje škole imale su u 2020. zaposlene stručne knjižničare.

- s punom satnicom od **40 sati** tjedno školski knjižničari rade u **12 od 26 OŠ** i u **7 od 8 SŠ**
- sa satnicom od **20 sati** tjedno knjižničari rade u **14 OŠ** i u **jednoj srednjoj školi**

U školskim knjižnicama ostvareno je **100% stručne zastupljenosti djelatnika u školskim knjižnicama** - svi su dipl. knjižničari. **Dvije školske knjižničarke u Županiji imaju zvanje stručne suradnice savjetnice, a četiri su stručne suradnice mentorice.**

Knjižničari u školama u prosjeku imaju 15-ak godina radnog staža.

S obzirom na broj razrednih odjela, **5 OŠ s više od 12 razrednih odjela u kojima knjižničari rade po 20 sati, imaju realne potrebe za punim radnim vremenom knjižničara – to su osobito OŠ Andrije Palmovića Rasinja s 20 odjela i OŠ Gola s 18 odjela**, ali i COOR Podravsko sunce Koprivnica sa 16 odjela, OŠ Koprivnički Bregi sa 14 odjela te OŠ S.R. Erdödy Gornja Rijeka, OŠ Koprivnički Ivanec i OŠ „Prof. B. Mađer“ Novigrad Podravski s po 13 odjela.

Niti u jednoj školi u KKŽ ne postoje 2 školska knjižničara, iako za tim postoji izrazita potreba u najvećim školama, tim više što sve one rade u dvije smjene, te imaju između 500 i 1000 učenika. U toj skupini je **6 gradskih OŠ u Županiji (tj. sve OŠ osim Centara za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju) – 3 OŠ u Koprivnici, 2 OŠ u Križevcima i jedna OŠ u Đurđevcu, te sve 3 srednje škole u Koprivnici.**

Iako je drugi knjižničar preduvjet kako bi školske knjižnice mogla biti dostupne svim učenicima tijekom cijelog nastavnog dana, i usprkos činjenici da pojedine škole već godinama od MZO traže zapošljavanje drugoga knjižničara, niti jedna još nije dobila suglasnost iz MZO za to.

Najveća kvalitativna promjena u radu školskih knjižnica u odnosu na razdoblje od prije desetak godina, pa i unatrag dvadesetak godina, učinjena je upravo u pogledu zapošljavanja stručnih knjižničara. Prije 25 godina, **početkom 1990-ih godina, u Županiji je bilo samo troje stručnih školskih knjižničara. Prije desetak godina, od 2008. godine, stručni knjižničari zaposleni su u 100% srednjih škola te također u većini osnovnih škola.** Zapošljavanjem knjižničara u COOR Podravsko sunce u Koprivnici **2013. godine te knjižničara u novoj OŠ Koprivnički Ivanec (koja radi od 2014./15.) od 2019. i osnovne škole obuhvaćene su stručnim knjižničarima u potpunosti**, a u zadnjih 5 godina postojeći zaposlenici koji ga još nisu imali, stekli su i formalno stručno knjižničarsko obrazovanje.

7. Zaključak

U skladu sa svojom županijskom matičnom funkcijom, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica već više od dvadeset i pet godina sustavno radi na izgradnji županijske knjižnične mreže te na razvoju i unapređenju narodnih i školskih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji. Školske knjižnice najbrojnije su sastavnice županijske knjižnične mreže i njezin iznimno važan dio jer se izravno obraćaju posebno značajnoj i brojnoj skupini korisnika - djeci i mladima.

Temeljem analize podataka o stanju školskih knjižnica, prikupljenih redovitim godišnjim upitnicima, kao i na osnovu neposrednog uvida u stanje knjižnica koje se utvrđuje provođenjem stručnih nadzora, može se utvrditi sljedeće:

- **Sve osnovne i srednje škole u Koprivničko-križevačkoj županiji koje imaju knjižnice, ostvarile su najvažniji preduvjet za rad - imaju zaposlene stručne knjižničare.**

- Veliki stručni kapital proizlazi iz činjenice da su danas u svim županijskim školskim knjižnicama zaposleni stručni diplomirani knjižničari **jer upravo stručni zaposlenici bili su uvijek u prošlosti, pa tako i danas, temeljni preduvjet za razvoj svih ostalih stručnih segmenata rada školskih knjižnica.**
- Jedno od najvažnijih područja rada školskih knjižnica, koje je u posljednjih petnaestak godina osobito unaprijeđeno zahvaljujući prvenstveno dolasku stručnih knjižničara u knjižnice, jest **od 2005. uvedeno knjižnično poslovanje koje se u svim školama odvija računalno, u programu Metel.win** te omogućuje online dostupnost baza podataka o građi školskih knjižnica.
- **Važeći su standardi, s druge strane, nedostatno ostvareni u pogledu materijalnih uvjeta za rad školskih knjižnica,** na koje sami knjižničari, ne mogu utjecati, kao što su **prostor, oprema i knjižnični fondovi.** Na žalost, u tom segmentu vrlo je ograničen i utjecaj županijske matične službe, koja ima samo savjetodavne ovlasti i može davati preporuke, ali druge instance odgovorne su i imaju realnu moć mijenjati situaciju – osnivači škola, MZO.
- Iako u Županiji **ima i onih knjižnica koje su zadnji put opremane namještajem još 70-ih godina prošloga stoljeća,** opremom koja je tada odgovarala standardima, ali je nefunkcionalna za današnje potrebe, u uvjetima promjenjenih vrsta građa i uvođenja novih usluga, s druge strane **postoje i primjeri suvremeno i kvalitetno uređenih knjižnica.**
- **U odnosu na prethodna razdoblja, napredak** je u pojedinim sredinama ostvaren **izgradnjom ili dogradnjom škola, ili preuređenjem knjižnica,** gdje su važnu ulogu imali upravo stručni školski knjižničari kao inicijatori i/ili kao koordinatori provođenja projekata uređenja knjižnica, uz savjetodavnu i stručnu podršku Žup. matične službe.
- Iako sve danas postojeće šk. knjižnice rade u vlastitim prostorima (tj. nisu više smještene u učionicama ili na hodnicima, kao što su neke npr. bile 90-ih godina), **uočava se problem kod projekata dogradnje ili izgradnje novih školskih zgrada –nedosljednost u poštivanju propisa vezanih za prostore i opremu školskih knjižnica od strane financijera i projektanata.** To je moguće vrlo jednostavno otkloniti tako da se omogući veće uključivanje u same projekte budućih korisnika prostora, tj. zaposlenika škola, osobito školskih knjižničara te Županijske matične službe koja može dati korisne preporuke i savjete, ne samo na temelju poznavanja stručne normative, već i na osnovu bogatog iskustva u projektima izgradnje i uređenja knjižnica.
- **Sami školski knjižničari, kao ni Matična služba, također ne mogu značajno utjecati na obnovu računalne opreme koje je u pojedinim knjižnicama također nedostatna i zastarjela,** tj. presporo se obnavlja, što otežava jednu od najvažnijih funkcija školske knjižnice - omogućavanje pristupa informacijama i internetu, te razvijanje vještina informacijskog pretraživanja. U svrhu dugoročnog rješavanja ovog problema, potrebno je omogućiti sustavno obnavljanje te opremanja šk. knjižnica u županiji računalnom opremom od strane osnivača, u suradnji s resornim Ministarstvom.
- **Posljedice višegodišnjeg nefinanciranja sustavne nabave građe za školske knjižnice znatno opterećuje i još će neko vrijeme zasigurno opterećivati funkcioniranje šk. knjižnica jer kao neposrednu posljedicu ima pad ukupnog broja knjiga u fondovima šk. knjižnica koji se bilježi uzastopno već nekoliko godina, i još nije zaustavljen, i to otkako su škole od 2008. pa do 2018. bile bez namjenskih sredstava za nabavu građe.**

- Iako šk. knjižničari ulažu velike napore u provođenje različitih akcija i projekata putem kojih neke škole djelomično uspijevaju premostiti problem manjka novca za obnovu knjižničnih fondova, **jedino je trajno rješenje za sustavno rješavanje problema obnove fondova dugoročno redovito i plansko namjensko financiranje nabave knjižnične građe u svrhu obnavljanja fondova svih školskih knjižnica iz Državnog proračuna, kao i iz proračuna osnivača, gradova i županije.**

Državni pedagoški standard za sustav osnovnoškolskog obrazovanja, kao i Državni pedagoški standard za sustav srednjoškolskog obrazovanja navode: "Školska knjižnica sastavni je dio odgojno-obrazovnog sustava i izravno je uključena u nastavne i izvannastavne aktivnosti. Na raspolaganju je učenicima, nastavnome osoblju i drugim korisnicima. Prostor knjižnice treba omogućiti prilagodbe promjenama u školskome obrazovnom programu i pojavi novih tehnologija."

Cjelovita kurikularna reforma iz 2014. godine, kao i aktualna Škola za život, također su postavile šk. knjižnicu na važno mjesto u cjelokupnom sustavu odgoja i obrazovanja, u središte pojedinih kurikula i međupredmetnih tema. Uz jezično-komunikacijsko područje, tradicionalno povezano s knjižnicom, u CKR-i osobito je istaknuta uloga knjižnice u ostvarenju međupredmetnih tema Učiti kako učiti te Uporaba informacijsko-komunikacije tehnologije. Bitne sastavnice ovih međupredmetnih tema nastavila je razvijati i Škola za život. To potvrđuje kako su u suvremenom sustavu odgoja i obrazovanja velika očekivanja od školskih knjižnica, od kojih se traži ne samo osiguravanje pristupa knjižničnoj građi, već i opremljenost i osposobljenost školskih knjižničara za rad i edukaciju o novim tehnologijama.

Bez sumnje, i školske knjižnice imaju važnu ulogu u ispunjavanju vizije Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije - uspostaviti i osigurati okruženje koje djeci i mladim osobama omogućuje i pruža podršku da se razvijaju u osobe koje u punoj mjeri ostvaruju vlastite potencijale, osobe osposobljene za nastavak obrazovanja, rad i cjeloživotno učenje, osobe čiji odnos prema drugima počiva na uvažavanju dobrobiti drugih, osobe koje aktivno i odgovorno sudjeluju u zajednici.

S obzirom na to da su knjižnice veći dio 2020. godine radile u uvjetima proglašene pandemije bolesti COVID-19, naglasak je bio ponajviše na održanju dostignutog standarda knjižničnih usluga, a uz to i na pružanju stručne, savjetodavne, ali i moralne podrške učenicima i nastavnicima u radu u otežanim i izvannrednim uvjetima.

Analiza stanja školskih knjižnica u šk. godini 2019./20. u Koprivničko-križevačkoj županiji pokazuje je da su same knjižnice organizacijski i stručno pripremljene za nove zadatke koji s pred njih postavljaju. Školski knjižničari, kao stručnjaci i profesionalci u svome poslu, brzo su se i uspješno prilagodili radu u novim okolnostima, virtualnoj nastavi i radu uz epidemiološke mjere.

Školskim knjižnicama potrebna je i dalje podrška i suradnja županijske matične knjižnice i drugih narodnih knjižnica u Županiji s kojima na redovitoj osnovi surađuju u provođenju brojnih programa namijenjenih zajedničkim korisnicima - djeci i mladima, ali također im je nužna i pouzdanija financijska podrška osnivača i MZO kako bi i dalje mogle razvijati svoju djelatnosti i pružati još kvalitetnije usluge svojim korisnicima.

Ravnatelj
Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica
Karlo Galinec, dipl.oec., v.r.

Voditeljica Županijske matične službe
Ljiljana Vugrinec,
knjižničarska savjetnica, v.r.